TAHTA

5. Sınıf | Sosyal Bilgiler

DERS ÖZETİ · YAŞAYAN DEMOKRASİMİZ

Demokrasi ve Cumhuriyet Kavramının Temel Nitelikleri

Cumhuriyet bir yönetim şeklidir, **demokrasi** ise bu yönetimin hangi değerlerle işlediğini gösteren yönetim anlayışıdır.

1 Demokrasi Nedir?

- Halkın yöneticilerini seçtiği yönetim anlayışıdır.
- Halk yönetimde söz sahibidir.
- Ailede ve okulda da yaşanan bir yaşam biçimidir.

2 Demokrasinin Nitelikleri

- Halk egemenliği
- Seçme ve seçilme hakkı
- Eşitlik: herkesin oyu eşittir
- Hak ve özgürlüklere saygı
- Hukukun üstünlüğü

3 Cumhuriyet Nedir?

- Egemenliğin millete ait olduğu yönetim şeklidir.
- Yöneticiler belirli süre için seçilir.
- Türkiye'de 29 Ekim 1923'te ilan edildi.

4 Cumhuriyetin Nitelikleri

- Egemenlik milletindir.
- Yöneticiler seçimle gelir.
- Görev süresi sınırlıdır.
- Yönetim babadan oğula geçmez.

5 İlişki ve Sık Hatalar

- Cumhuriyet = yönetim şekli
- Demokrasi = yönetim anlayışı
- İkisi aynı değildir, birbirini tamamlar.
- Çoğunluk karar verir, azınlığa saygı duyulur.

Cumhuriyet ve Demokrasi Karşılaştırması

Özellik	Cumhuriyet	Demokrasi
Neyi anlatır?	Yönetim şeklini	Yönetim anlayışını
Temel soru	Egemenlik kimde?	Halk nasıl katılır?
Öne çıkan nitelik	Seçimle gelen, süreli yönetici	Eşit oy, haklara saygı
Nerede görülür?	Devlet yönetiminde	Devlette, ailede, okulda

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER

Demokrasi ve Cumhuriyet Kavramının Temel Nitelikleri: adım adım 5 örnek

ÖRNEK 1 ÖRNEK 1

Sınıfta adaylar gizli oyla seçiliyor, başkan bir yıl görev yapıyor. Hangi nitelikler görülür?

1. Aday olmak ve oy vermek: seçme ve seçilme hakkı.
2. Herkesin tek oyu var: eşitlik.
3. Bir yıl görev: görev süresi sınırlı.

Cevap: Seçme-seçilme hakkı, eşitlik (demokrasi); süreli görev (cumhuriyet).

ÖRNEK 2 ÖRNEK 2

"Yönetim babadan oğula geçer." ifadesi cumhuriyetin niteliği midir?

1. Cumhuriyette yöneticiler seçimle gelir.
2. Aileden geçen yönetim krallıkta görülür.

Cevap: Hayır, cumhuriyetin niteliği değildir.

ÖRNEK 3 ÖRNEK 3

Ailede herkes fikrini söyledi, en çok oyu alan piknik seçildi. Bu hangi nitelikleri gösterir?

1. Fikir söylemek: düşünce özgürlüğü.
2. En çok oyun seçilmesi: çoğunluğun kararı.

Cevap: Düşünce özgürlüğü ve çoğunluğun kararı.

ÖRNEK 4 ÖRNEK 4

Cumhuriyette egemenlik kime aittir?

1. Egemenlik en üstün yönetme gücüdür.
2. Cumhuriyette bu güç milletin tamamındadır.

Cevap: Millete aittir.

ÖRNEK 5 ÖRNEK 5

Okul meclisinde az oy alan öğrenci fikrini rahatça anlatabildi. Bu hangi niteliktir?

1. Öğrencinin önerisi az oy aldı.
2. Yine de konuşma hakkı korundu.

Cevap: Azınlığın haklarına saygı (demokrasi).

TAHTA

5. Sınıf | Sosyal Bilgiler

MİNİ TEST

Demokrasi ve Cumhuriyet Kavramının Temel Nitelikleri: 10 soruda kendini dene

Ad Soyad: Tarih: Doğru / Yanlış:

1. **Halkın yöneticilerini seçtiği yönetim anlayışı hangisidir?**

A) Demokrasi **B)** Krallık
C) Padişahlık **D)** İmparatorluk

2. **Hangisi demokrasinin niteliklerinden biri değildir?**

A) Seçme ve seçilme hakkı
B) Oyların farklı değerde olması
C) Hukukun üstünlüğü
D) Hak ve özgürlüklere saygı

3. **Herkesin yalnız bir oy kullanması hangi niteliktir?**

A) Süreli görev **B)** Aileden geçen yönetim
C) Eşitlik **D)** Ömür boyu yönetim

4. **Egemenliğin millete ait olduğu yönetim şekli hangisidir?**

A) Krallık **B)** Padişahlık
C) Sultanlık **D)** Cumhuriyet

5. **Hangisi cumhuriyetin niteliğidir?**

A) Babadan oğula yönetim **B)** Seçimle gelen yönetici
C) Ömür boyu görev **D)** Aileye ait egemenlik

6. **Türkiye'de cumhuriyet hangi tarihte ilan edildi?**

A) 29 Ekim 1923 **B)** 23 Nisan 1920
C) 19 Mayıs 1919 **D)** 30 Ağustos 1922

7. **Hangisi iki kavramın ilişkisini doğru anlatır?**

A) İkisi aynıdır.
B) Demokrasi yalnız seçim günü vardır.
C) Egemenlik bir kişidedir.
D) Cumhuriyet şekil, demokrasi anlayıştır.

8. **Oy verenlerin baskı gördüğü bir seçimde ne eksiktir?**

A) Seçim yapılması **B)** Bir yöneticinin olması
C) Demokratik değerler **D)** Devletin bir adı

9. **"Çoğunluk karar verince azınlığın hakkı kalmaz." Bu ifade için ne söylenir?**

A) Yanlıştır, azınlığa saygı gösterilir.
B) Doğrudur.
C) Yalnız okulda doğrudur.
D) Yalnız ailede doğrudur.

10. **"Demokrasi yalnız seçim günü yaşanır." ifadesi neden yanlıştır?**

A) Seçim yapılmaz.
B) Ailede ve okulda da yaşanır.
C) Oy kullanılmaz.
D) Seçimi yöneticiler yapar.

Cevap anahtarı

1. A · Halkın yönetime katılması demokrasinin temelidir.
2. B · Demokraside herkesin oyu eşit değerdedir.
3. C · Tek kişi, tek oy eşitliği gösterir.
4. D · Cumhuriyette yönetme gücü milletin tamamındadır.
5. B · Cumhuriyette yöneticileri millet seçer.
6. A · Cumhuriyet 29 Ekim 1923'te ilan edildi.
7. D · İki kavram farklıdır ama birbirini tamamlar.
8. C · Özgür ve eşit oy demokratik bir değerdir.
9. A · Demokraside azınlığın hakları korunur.
10. B · Demokrasi her gün yaşanan bir yaşam biçimidir.

Konunun tam anlatımı ve daha fazla soru:
tahtaapp.com/blog/dersler/5-sinif-sosyal-bilgiler-demokrasi-ve-cumhuriyet-kavraminin-temel-nitelikleri-konu-anlatimi